

Position Paper Pensioenkoepels

Integrale visie op goed pensioenfondsbestuur en medezeggenschap

Inleiding en samenvatting

Bijna vier jaar na de totstandkoming van de principes voor goed pensioenfondsbestuur is de tijd rijp voor een 'tweede ronde'. De pensioenkoepels zijn zich bewust van de primaire verantwoordelijkheid van sociale partners voor zowel de inhoud van de pensioenregeling als de vormgeving van de uitvoering. Tijdens de totstandkoming van de principes hebben de pensioenkoepels met instemming van sociale partners en ouderenorganisaties nauwe betrokkenheid gehad bij de opzet en vormgeving van die principes.

De koepels kunnen zich vinden in de oproep van de Stichting van de Arbeid van 27 november 2009 betreffende het pleidooi voor een bredere benadering van medezeggenschap en goed pensioenfondsbestuur. Zij delen ook de visie dat daarmee met meerdere aspecten rekening moet worden gehouden, zoals de uitkomsten van het debat over het toekomstig pensioencontract en de daaruit voortvloeiende risicoverdeling. Zij zijn graag bereid om te participeren in het aangekondigde overleg over een mogelijke aanpassing van de governance- en medezeggenschapstructuur, waarvan zij vinden dat dit begin 2010 moet worden gestart.

Vanuit de grote verantwoordelijkheid en betrokkenheid die de pensioenkoepels ervaren voor goed pensioenfondsbestuur willen de koepels ook een bijdrage aan het debat hierover leveren.

De koepels achten het, net als de Stichting van de Arbeid, wenselijk dat in het vervolg goed pensioenfondsbestuur en medezeggenschap als één geheel worden beschouwd en behandeld. Zonder medezeggenschap kan van goed pensioenfondsbestuur geen sprake zijn; het één is onlosmakelijk verbonden met het ander.

Ten behoeve van dit debat hebben de pensioenkoepels daarbij modellen ontwikkeld waarbij recht wordt gedaan aan de belangen van alle betrokkenen ongeacht of deze jong, oud, werknemer, gepensioneerd, slaper, man of vrouw zijn. De principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals die in december 2005 door de Stichting van de Arbeid zijn opgesteld worden gehandhaafd, maar met de voorstellen zoals die hierna worden uiteengezet wordt de ruimte voor pensioenfondsbesturen om invulling te geven aan die principes vergroot.

De pensioenkoepels zijn van mening dat hiermee op een volwaardige manier invulling gegeven wordt aan goed pensioenfondsbestuur, inclusief medezeggenschap. Hiermee wordt, naar de mening van de koepels, het initiatief-wetsvoorstel KoserKaya/Blok overbodig. De koepels realiseren zich dat voor het vastleggen van deze voorstellen nog nadere uitwerking nodig is en zij spreken hun bereidheid uit om daaraan medewerking te verlenen.

Uitwerking

De koepels hebben zich, mede naar aanleiding van de evaluatie van het Medezeggenschapsconvenant en de Inventarisatie van de principes voor goed pensioenfondsbestuur, beraden over uitgangspunten voor een nieuwe ronde. Deze tweede ronde is bedoeld om lessen te trekken uit de eerste ronde, dat wil zeggen dat de knelpunten voor zoveel als mogelijk moeten worden opgelost en de winstpunten nog beter tot hun recht moeten kunnen komen.

Als uitgangspunten voor Principles nieuwe stijl zijn geformuleerd:

- Adequaat bestuur, intern toezicht en verantwoording.
- Vereenvoudiging ten opzichte van de huidige structuur (lastenverlichting).
- Geen overlapping meer tussen deelnemersraad en verantwoordingsorgaan.
- Er komt onderscheid in governancemodel tussen bedrijfstakpensioenfondsen, ondernemingspensioenfondsen en beroepspensioenfondsen.
- Goed pensioenfondsbestuur betekent dat een bestuur 'in control' is.
- De governance van het pensioenfonds moet zodanig zijn dat alle betrokkenen zich daarin kunnen herkennen. De samenstelling van de totale populatie van een fonds is daarbij het vertrekpunt.

Voor bedrijfstakpensioenfondsen kan daarbij aan het volgende model worden gedacht:

Model	Paritair bestuur ja/nee	Samenvoeging deelnemersraad en verantwoordingsorgaan	Intern toezicht
BPF	Ja, werkgevers en werknemers van de organisaties uit de sector	Belanghebbendenraad (BR) <i>Samenstelling</i> Geleding voor gepensioneerden is vereist, maar alle andere stakeholders kunnen eveneens participeren. <i>Doelstelling</i> Het behartigen van de belangen van alle stakeholders. <i>Bevoegdheden/taken</i> <ul style="list-style-type: none"> • Medezeggenschaps- en verantwoordingsfunctie • Alle rechten DR en VO handhaven en dubbelingen schrappen • Instemmingsrechten¹ voor: <ul style="list-style-type: none"> • een nieuwe uitbestedingsovereenkomst² • een indexatiebesluit • een liquidatiebesluit • Een besluit om geen instemming te verlenen voor een van de hiervoor genoemde besluiten dient genomen te worden met een gekwalificeerde meerderheid. 	Cf. huidige Principes

¹ Instemmingsrecht houdt in dat het bestuur pas kan besluiten na instemming van de Belanghebbendenraad. Indien instemming er niet komt, kan het bestuur het voorgenomen besluit marginaal laten toetsen door de rechter.

² Met uitbestedingsovereenkomst wordt bedoeld op de overeenkomst tussen een pensioenfonds en een pensioenuitvoerder/vermogensbeheerder.

Voor ondernemingspensioenfondsen zijn de volgende modellen uitgewerkt:

Model	Paritair bestuur ja/nee	Samenvoeging deelnemersraad en verantwoordingsorgaan	Intern toezicht
OPF model 1	Ja, samenstelling conform huidige (bij wet geregelde) samenstelling: werkgevers en werknemers uit de onderneming	Belanghebbendenraad <ul style="list-style-type: none"> • Werknemers, gepensioneerden en werkgevers • Medezeggenschaps- en verantwoordingsfunctie • Alle rechten DR en VO handhaven en dubbelingen schrappen • Stemrecht³: cf. deelnemersraad voor medezeggenschapsfunctie en 3x1/3 bij verantwoordingsfunctie 	Conform huidige Principes
OPF model 2	Ja, samenstelling conform huidige (bij wet geregelde) samenstelling: werkgevers, werknemers en gepensioneerden uit de onderneming	Belanghebbendenraad <ul style="list-style-type: none"> • Werknemers, gepensioneerden en werkgevers • Alleen verantwoordingsfunctie • Medezeggenschap vervalt omdat gepensioneerden al zeggenschap in bestuur hebben • Stemrecht: 3x 1/3 	Conform huidige Principes
OPF model 3	Nee, beroepsbestuurders benoemd door belanghebbendenraad	Belanghebbendenraad <ul style="list-style-type: none"> • Werknemers, gepensioneerden en werkgevers, cf. huidige bestuurssamenstelling • Medezeggenschaps- en verantwoordingsfunctie • Alle rechten DR en VO • Extra bevoegdheden bij belangrijke besluiten⁴: Keuze uit verzaamd adviesrecht of instemmingsrecht⁵ • Recht benoeming en ontslag bestuur en intern toezicht • Stemrecht cf. huidige paritaire bestuur (met gepensioneerden⁶) 	Conform huidige Principes

³ Stemrecht geregeld op grond van onderlinge getalsverhouding tussen actieven en pensioengerechtigden.

⁴ Gedacht wordt aan bijvoorbeeld een nieuwe uitvoeringsovereenkomst, risicohouding, indexatiebesluiten en een liquidatiebesluit.

⁵ Verzaamd adviesrecht houdt in dat bestuur het advies moet volgen, tenzij zwaarwegende redenen zich hiertegen verzetten. Belanghebbendenraad kan het besluit, indien het afwijkt van het advies, (achteraf) door de rechter laten toetsen. Instemmingsrecht houdt in dat het bestuur pas kan besluiten ná instemming van de Belanghebbendenraad. Indien instemming niet wordt verleend, kan het bestuur het voorgenomen besluit marginaal laten toetsen door de rechter.

⁶ De gepensioneerden maken deel uit van de minimaal 50% van de zetels die werknemers in het bestuur hebben. Van het totaal aantal werknemerszetels hebben de gepensioneerden maximaal de helft van de zetels. Stemrecht is overeenkomstig geregeld.

Toelichting bij model 2

Pensioengerechtigden hebben zelf de keuze via de raadpleging te kiezen tussen óf deelname aan het bestuur, óf deelname aan de deelnemersraad. In dit model is door gepensioneerden gekozen voor zeggenschap waardoor het in de rede ligt de wettelijke mogelijkheid van een deelnemersraad te schrappen.

Voor beroepspensioenfondsen geldt op dit moment al een andere bestuurlijke constellatie. Het bestuur wordt volledig gevormd door deelnemers, waardoor hier sprake is van 'zeggenschap' in plaats van medezeggenschap. Naast een pensioenfondsbestuur is er ook de beroepspensioenvereniging die over vergaande bevoegdheden beschikt. Om die reden wordt voorgesteld voor beroepspensioenfondsen het huidige model te handhaven.

VB, Zeestraat 65d, 2518 AA Den Haag - tel. 070 362 80 08 - fax 070 362 80 09

OPF, Postbus 93158, 2509 AD Den Haag - tel. 070 349 01 90 - fax 070 349 01 88

UvB, Postbus 3183, 3502 GD Utrecht - tel. 030 212 90 34 - fax 030 669 03 15